

Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – obowiązki dealera

U S T A W A

z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

- **Celem ustawy jest zwiększenie efektywności krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu. Nowa ustawa ma dostosować polskie prawo do dyrektyw unijnych i ma zastąpić analogiczną ustawę, pochodzącą z 2000 roku.**

Instytucja obowiązana

Ustawa wymienia 25 kategorii „instytucji obowiązanych”.

Jedną z nich (23) są przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej w zakresie, w jakim przyjmują lub dokonują płatności za towary w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10000 euro, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane.

Transakcja i „transakcja okazjonalna”

- ☐ Przez transakcję rozumie się czynność prawną lub faktyczną, na podstawie której dokonuje się przeniesienia własności lub posiadania wartości majątkowych, lub czynność prawną lub faktyczną dokonywaną w celu przeniesienia własności lub posiadania wartości majątkowych.
- ☐ Przez „transakcję okazjonalną” rozumie się transakcję, która nie jest przeprowadzana w ramach stosunków gospodarczych.

Transfer środków pieniężnych

Oznacza dowolną transakcję przynajmniej częściowo realizowaną drogą elektroniczną w imieniu płatnika za pośrednictwem dostawcy usług płatniczych w celu udostępnienia środków pieniężnych odbiorcy za pośrednictwem dostawcy usług płatniczych, bez względu na to, czy płatnik i odbiorca jest tą samą osobą, i niezależnie od tego, czy dostawca usług płatniczych płatnika jest tożsamy z dostawcą usług płatniczych odbiorcy.

Transfer środków pieniężnych

- ☐ polecenie przelewu
- ☐ polecenie zapłaty
- ☐ krajowa lub transgraniczna usługa przekazu pieniężnego
- ☐ transfer wykonywany przy wykorzystaniu karty płatniczej, instrumentu pieniądza elektronicznego, telefonu komórkowego lub innego urządzenia cyfrowego lub informatycznego (w systemie abonamentowym lub przedpłaconym) o podobnych właściwościach.

Beneficjent rzeczywisty

- ❑ Osoba fizyczną lub osoby fizyczne sprawujące bezpośrednio lub pośrednio kontrolę nad klientem poprzez posiadane uprawnienia, które wynikają z okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiające wywieranie decydującego wpływu na czynności lub działania podejmowane przez klienta, lub osobę fizyczną lub osoby fizyczne, w imieniu których są nawiązywane stosunki gospodarcze lub przeprowadzana jest transakcja okazjonalna.
- ❑ W przypadku klienta będącego osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, wobec którego nie stwierdzono przesłanek lub okoliczności mogących wskazywać na fakt sprawowania kontroli nad nim przez inną osobę fizyczną lub osoby fizyczne, przyjmuje się, że taki klient jest jednocześnie beneficjentem rzeczywistym;

Pranie pieniędzy

Art. 299 Kodeksu karnego:

§ 1. Kto środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości, pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego, przyjmuje, przekazuje lub wywozi za granicę, pomaga do przenoszenia ich własności lub posiadania albo podejmuje inne czynności, które mogą udaremnić lub znacznie utrudnić stwierdzenie ich przestępnego pochodzenia lub miejsca umieszczenia, ich wykrycie, zajęcie albo orzeczenie przepadku, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Finansowanie terroryzmu

Art.165a Kodeksu karnego:

§ 1. Kto gromadzi, przekazuje lub oferuje środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości w zamiarze sfinansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym lub przestępstwa podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto udostępnia mienie określone w § 1 zorganizowanej grupie lub związkowi mającym na celu popełnienie przestępstwa, o którym mowa w tym przepisie, osobie biorącej udział w takiej grupie lub związku lub osobie, która ma zamiar popełnienia takiego przestępstwa.

§ 3. Kto, nie będąc do tego obowiązany na mocy ustawy, pokrywa koszty związane z zaspokojeniem potrzeb lub wykonaniem zobowiązań finansowych grupy, związku lub osoby, o których mowa w § 2, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 4. Tej samej karze podlega sprawca czynu określonego w § 1 lub 2, który działa nieumyślnie.

Osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne

Osoby fizyczne zajmujące znaczące stanowiska lub pełniące znaczące funkcje publiczne, w tym:

- ☐ **szefów państw, szefów rządów, ministrów, wiceministrów, sekretarzy stanu, podsekretarzy stanu, w tym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów i wiceprezesa Rady Ministrów,**
- ☐ **członków parlamentu lub podobnych organów ustawodawczych, w tym posłów i senatorów,**
- ☐ **członków organów zarządzających partii politycznych,**
- ☐ **członków sądów najwyższych, trybunałów konstytucyjnych oraz innych organów sądowych wysokiego szczebla, których decyzje nie podlegają zaskarżeniu, z wyjątkiem trybów nadzwyczajnych, w tym sędziów Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, wojewódzkich sądów administracyjnych oraz sędziów sądów apelacyjnych,**

Osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne

- ☐ członków trybunałów obrachunkowych lub zarządów banków centralnych, w tym Prezesa oraz członków Zarządu NBP,
- ☐ ambasadorów, *chargés d'affaires* oraz wyższych oficerów sił zbrojnych,
- ☐ członków organów administracyjnych, zarządczych lub nadzorczych przedsiębiorstw państwowych, w tym dyrektorów przedsiębiorstw państwowych oraz członków zarządów i rad nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa, w których ponad połowa akcji albo udziałów należy do Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych,
- ☐ dyrektorów, zastępców dyrektorów oraz członków organów organizacji międzynarodowych lub osoby pełniące równoważne funkcje w tych organizacjach,
- ☐ dyrektorów generalnych w urzędach naczelnych i centralnych organów państwowych, dyrektorów generalnych urzędów wojewódzkich oraz kierowników urzędów terenowych organów rządowej administracji specjalnej;

Organy informacji finansowej

Organami administracji rządowej właściwymi w sprawach przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu są:

1) minister właściwy do spraw finansów publicznych jako naczelny organ informacji finansowej;

2) Generalny Inspektor Informacji Finansowej, zwany dalej „Generalnym Inspektorem”.

➤ Przy Generalnym Inspektorze działa Komitet Bezpieczeństwa Finansowego, pełniący funkcje opiniodawczą i doradczą w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Obowiązki instytucji zobowiązanej

- ☐ Podejmowanie środków bezpieczeństwa finansowego
- ☐ Zgłaszanie i aktualizowanie Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych
- ☐ Gromadzenie informacji i przekazywanie informacji do GIIF
- ☐ Wstrzymywanie transakcji i blokowanie rachunków
- ☐ Stosowanie szczególnych środków zabezpieczających

Środki bezpieczeństwa finansowego

Instytucje obowiązane stosują wobec swoich klientów środki bezpieczeństwa finansowego:

- rozpoznają ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związane ze stosunkami gospodarczymi lub z transakcją okazjonalną oraz oceniają poziom rozpoznanego ryzyka

Środki bezpieczeństwa finansowego

Instytucje obowiązane uwzględniają w szczególności czynniki dotyczące:

- ☐ Rodzaju klienta
- ☐ Obszaru geograficznego
- ☐ Przeznaczenia rachunku
- ☐ Rodzaju produktów, usług i sposobów ich dystrybucji
- ☐ Poziomu wartości majątkowych deponowanych przez klienta lub wartości przeprowadzanych transakcji
- ☐ Celu, regularności lub czasu trwania stosunków gospodarczych

Środki bezpieczeństwa finansowego

Instytucje obowiązane stosują środki bezpieczeństwa finansowego w zakresie i z intensywnością uwzględniającymi rozpoznane ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związane ze stosunkami gospodarczymi lub z transakcją okazjonalną oraz jego ocenę.

Środki bezpieczeństwa finansowego

Środki bezpieczeństwa finansowego polegają na:

- ☐ identyfikacji klienta oraz weryfikacja jego tożsamości;
- ☐ identyfikacji beneficjenta rzeczywistego oraz podejmowaniu uzasadnionych czynności w celu: weryfikacji jego tożsamości oraz ustalenia struktury własności i kontroli w przypadku klienta będącego osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej;
- ☐ ocenie stosunków gospodarczych;
- ☐ bieżącym monitorowaniu stosunków gospodarczych klienta (analiza transakcji: cel, rodzaj; badanie źródła pochodzenia wartości majątkowych będących w dyspozycji klienta – w przypadkach uzasadnionych okolicznościami)

Środki bezpieczeństwa finansowego

- Instytucje obowiązane, stosując środki bezpieczeństwa finansowego identyfikują osobę upoważnioną do działania w imieniu klienta oraz weryfikują jej tożsamość i umocowanie do działania w imieniu klienta.
- Instytucje obowiązane dokumentują zastosowane środki bezpieczeństwa finansowego oraz wyniki bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji.

Na żądanie Generalnego Inspektora instytucje obowiązane wykazują, że zastosowały odpowiednie środki bezpieczeństwa finansowe.

Środki bezpieczeństwa finansowego – przetwarzanie i danych osobowych

Instytucje obowiązane na potrzeby stosowania środków bezpieczeństwa finansowego mogą przetwarzać informacje zawarte w dokumentach tożsamości klienta i osoby upoważnionej do działania w jego imieniu oraz sporządzać ich kopie.

Przed nawiązaniem stosunków gospodarczych lub przeprowadzeniem transakcji okazjonalnej instytucje obowiązane informują klienta o przetwarzaniu jego danych osobowych.

Kiedy instytucje obowiązane stosują środki bezpieczeństwa?

- ☐ nawiązywanie stosunków gospodarczych;
- ☐ przeprowadzanie transakcji okazjonalnej:
 - równowartości 15000 euro lub większej lub
 - która stanowi transfer środków pieniężnych na kwotę przekraczającą równowartość 1000 euro;
- ☐ podejrzenie prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu;
- ☐ wątpliwości co do prawdziwości lub kompletności dotychczas uzyskanych danych identyfikacyjnych klienta;
- ☐ również w odniesieniu do klientów, z którymi utrzymują stosunki gospodarcze z uwzględnieniem rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, w szczególności gdy doszło do zmiany uprzednio ustalonego charakteru lub okoliczności stosunków gospodarczych.

Brak możliwości stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego

W przypadku gdy instytucja obowiązana nie może zastosować jednego ze środków bezpieczeństwa finansowego:

- ☐ nie nawiązuje stosunków gospodarczych;
- ☐ nie przeprowadza transakcji okazjonalnej;
- ☐ nie przeprowadza transakcji za pośrednictwem rachunku bankowego;
- ☐ rozwiązuje stosunki gospodarcze.

Środki bezpieczeństwa finansowego

Instytucja obowiązana ocenia, czy niemożność zastosowania środków bezpieczeństwa finansowego stanowi podstawę do przekazania Generalnemu Inspektorowi zawiadomienia o:

- okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenia popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Zawiadomienie jest przekazywane niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 2 dni roboczych od dnia potwierdzenia przez instytucję obowiązana podejrzenia (art. 74 ustawy)
- Instytucja obowiązana niezwłocznie zawiadamia Generalnego Inspektora, za pomocą środków komunikacji elektronicznej, o przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia, że określona transakcja lub określone wartości majątkowe mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu (art. 86 ustawy)

Środki bezpieczeństwa finansowego

- Instytucje obowiązane mogą stosować uproszczone środki bezpieczeństwa finansowego w przypadkach, w których ocena ryzyka potwierdziła niższe ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.
- Instytucje obowiązane stosują wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego w przypadkach wyższego ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

Centralny rejestr beneficjentów rzeczywistych

Do zgłaszania informacji o beneficjentach rzeczywistych i ich aktualizacji są obowiązane:

- ☐ spółki jawne;
- ☐ spółki komandytowe;
- ☐ spółki komandytowo-akcyjne;
- ☐ spółki z ograniczoną odpowiedzialnością;
- ☐ spółki akcyjne, z wyjątkiem spółek publicznych

Gromadzenie informacji i przekazywanie informacji do GIIF

Instytucje obowiązane przekazują Generalnemu Inspektorowi informacje o:

- ☐ przyjętej wpłacie lub dokonanej wypłacie środków pieniężnych o równowartości przekraczającej 15 000 euro
- ☐ wykonanym transferze środków pieniężnych o równowartości przekraczającej 15 000 euro

Wstrzymywanie transakcji i blokowanie rachunków

Instytucja obowiązana niezwłocznie zawiadamia Generalnego Inspektora, za pomocą środków komunikacji elektronicznej, o przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia, że określona transakcja lub określone wartości majątkowe mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu.

instytucja obowiązana przekazuje pozostające w jej posiadaniu informacje związane z powziętym podejrzeniem oraz informację o przewidywanym terminie przeprowadzenia transakcji.

Po otrzymaniu zawiadomienia Generalny Inspektor dokonuje niezwłocznie potwierdzenia jego przyjęcia, w postaci urzędowego poświadczenia odbioru, zawierającego w szczególności datę i godzinę przyjęcia zawiadomienia.

Wstrzymywanie transakcji i blokowanie rachunków

Do czasu otrzymania żądania lub zwolnienia nie dłużej jednak niż przez 24 godziny, licząc od momentu potwierdzenia przyjęcia zawiadomienia, instytucja obowiązana nie przeprowadza transakcji lub innych transakcji obciążających rachunek, na którym zgromadzono wartości majątkowe.

Generalny Inspektor w przypadku uznania, że transakcja może mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu, przekazuje instytucji obowiązanej żądanie wstrzymania transakcji lub blokady rachunku na okres nie dłuższy niż 96 godzin, licząc od daty i godziny wskazanych w potwierdzeniu. Niezwłocznie po otrzymaniu tego żądania instytucja obowiązana wstrzymuje transakcję lub blokuje rachunek. W żądaniu Generalny Inspektor określa wartości majątkowe objęte żądaniem.

Generalny Inspektor może zwolnić instytucję obowiązaną z obowiązku w przypadku gdy posiadane informacje nie dają podstaw do zawiadomienia prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu albo w przypadku uznania, że wstrzymanie transakcji lub blokada rachunku mogłyby utrudnić wykonywanie zadań organom wymiaru sprawiedliwości oraz służbom lub instytucjom odpowiedzialnym za ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa obywateli lub ściganie sprawców przestępstw lub przestępstw skarbowych.

Szczególne środki ograniczające

Szczególne środki ograniczające polegają na:

- ❑ zamrożeniu wartości majątkowych będących własnością, posiadanych, kontrolowanych pośrednio oraz bezpośrednio przez osoby i podmioty, a także korzyści pochodzących z tych wartości majątkowych, przez co rozumie się zapobieganie ich przenoszeniu, zmianie lub wykorzystaniu, a także przeprowadzeniu z udziałem tych wartości jakiejkolwiek operacji w jakikolwiek sposób, który może spowodować zmianę ich wielkości, wartości, miejsca, własności, posiadania, charakteru, przeznaczenia lub jakąkolwiek inną zmianę, która może umożliwić osiągnięcie z nich korzyści;
- ❑ nieudostępnieniu wartości majątkowych bezpośrednio ani pośrednio osobom i podmiotom, ani na ich rzecz, przez co rozumie się w szczególności nieudzielanie pożyczek, kredytu konsumenckiego lub kredytu hipotecznego, niedokonywanie darowizn, niedokonywanie płatności za towary lub usługi.

Kontrolowanie instytucji obowiązanych

- Generalny Inspektor sprawuje kontrolę wykonywania przez instytucje obowiązane obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.
- Kontrola jest przeprowadzana na podstawie rocznych planów kontroli zawierających w szczególności wykaz podmiotów podlegających kontroli, zakres kontroli oraz uzasadnienie jej przeprowadzenia.

Kontrolowanie instytucji obowiązanych

- Generalny Inspektor sprawuje kontrolę wykonywania przez instytucje obowiązane obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.
- Kontrola jest przeprowadzana na podstawie rocznych planów kontroli zawierających w szczególności wykaz podmiotów podlegających kontroli, zakres kontroli oraz uzasadnienie jej przeprowadzenia.
- Generalny Inspektor oraz podmioty, o których mowa w art. 130 ust.2, mogą przeprowadzić kontrolę nieprzewidzianą w rocznym planie kontroli (kontrola doraźna).

Kara administracyjna

- ☐ wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za wykonanie obowiązków określonych w ustawie
- ☐ sporządzenie oceny ryzyka oraz jej aktualizacja
- ☐ przekazanie na żądanie Generalnego Inspektora oceny ryzyka oraz innych informacji mogących mieć wpływ na krajową ocenę ryzyka
- ☐ stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego

Kara administracyjna

- ☐ dokumentowanie zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego oraz wyników bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji oraz wykazania na żądanie organów zastosowania odpowiednich środków bezpieczeństwa
- ☐ przechowywania dokumentacji
- ☐ wprowadzenie wewnętrznej procedury instytucji obowiązanej
- ☐ wprowadzenia procedury grupowej

Kara administracyjna

- ☐ zapewnienie udziału osób wykonujących obowiązki związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w programach szkoleniowych
- ☐ wdrożenie wewnętrznej procedury anonimowego zgłaszania naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

Kara administracyjna

- ☐ zachowanie w tajemnicy faktu przekazania Generalnemu Inspektorowi lub innym właściwym organom informacji,
- ☐ przekazania lub udostępnienia informacji o przyjętej wypłacie lub wykonanym transferze
- ☐ przekazywanie zawiadomienia o okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu

Kary administracyjne

Karami administracyjnymi są:

- 1) publikacja informacji o instytucji obowiązanej oraz zakresie naruszenia przepisów ustawy przez tę instytucję w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
- 2) nakaz zaprzestania podejmowania przez instytucję obowiązaną określonych czynności;
- 3) cofnięcie koncesji lub zezwolenia albo wykreślenie z rejestru działalności regulowanej;
- 4) zakaz pełnienia obowiązków na stanowisku kierowniczym przez osobę odpowiedzialną za naruszenie przez instytucję obowiązaną przepisów ustawy, przez okres nie dłuższy niż rok;
- 5) kara pieniężna

Kary administracyjne – kara pieniężna

Karę pieniężną nakłada się do wysokości dwukrotności kwoty korzyści osiągniętej lub straty unikniętej przez instytucję obowiązaną w wyniku naruszenia albo – w przypadku gdy nie jest możliwe ustalenie kwoty tej korzyści lub straty – do wysokości równowartości kwoty 1000 000 euro.

- w przypadku osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej – do wysokości równowartości kwoty 5000000 euro albo do wysokości 10% obrotu wykazanego w ostatnim zatwierdzonym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy lub w ostatnim skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy W przypadku instytucji objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym grupy kapitałowej

Przepisy karne

Kto, działając w imieniu lub na rzecz instytucji obowiązanej:

1) nie dopełnia obowiązku przekazania Generalnemu Inspektorowi zawiadomienia o okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, lub obowiązku przekazania Generalnemu Inspektorowi zawiadomienia o powzięciu uzasadnionego podejrzenia, że określona transakcja lub wartości majątkowe będące przedmiotem tej transakcji mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu,

2) przekazuje Generalnemu Inspektorowi nieprawdziwe lub zataja prawdziwe dane dotyczące transakcji, rachunków lub osób,

- podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Przepisy karne

Kto, działając w imieniu lub na rzecz instytucji obowiązanej:

1) nie dopełnia obowiązku przekazania Generalnemu Inspektorowi zawiadomienia o okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, lub obowiązku przekazania Generalnemu Inspektorowi zawiadomienia o powzięciu uzasadnionego podejrzenia, że określona transakcja lub wartości majątkowe będące przedmiotem tej transakcji mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu,

2) przekazuje Generalnemu Inspektorowi nieprawdziwe lub zataja prawdziwe dane dotyczące transakcji, rachunków lub osób, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5

➤ jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie.

Przepisy karne

Karze pozbawienia wolności od 3miesiący do lat 5

- **podlega również ten, kto wbrew przepisom ustawy ujawnia osobom nieuprawnionym, posiadaczom rachunku lub osobom, których transakcja dotyczy, informacje zgromadzone zgodnie z ustawą lub wykorzystuje te informacje w sposób niezgodny z przepisami ustawy.**
- **jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie.**

Pytania

**Pytania dotyczące szkolenia i ustawy prosimy wysłać do
21.06.2018 r.**

na adres:

dap@dealerconsulting.pl